

GELECEĞİN DENETİMİ – İLERİYE YÖNELİK FİNANSAL BİLGİLERİN İNCELENMESİ*

Dr. Özgecan ÖZER**

Muhasebe Bilim
Dünyası Dergisi
Mart 2017; 19 (1); 134-165

ÖZ

134

Bu çalışma, Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları altında yer alan *ISAE 3400 İleriye Yönelik Finansal Bilgilerin İncelenmesi* (GDS 3400) standardı çerçevesinde bu bilgilerin sınıflandırılması, hazırlanması, raporlanması ve incelenmesi sürecini araştırmaktadır. Çalışmada, çeşitli ülkelerin standartlara yakınsama çalışmaları doğrultusunda düzenledikleri mevzuatlar ve tartışma raporları incelenerek, günümüzde uygulanan veya uygulanması önerilen model ve teknikler incelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Güvence Standartları, İleriye Yönelik Finansal Bilgi, GDS 3400

JEL Sınıflandırması: M41, M42

AUDIT OF FUTURE – THE EXAMINATION OF PROSPECTIVE FINANCIAL INFORMATION

ABSTRACT

This research investigates the process of classification, preparation, reporting and examination of prospective financial information (PFI) within the scope of *ISAE 3400: The Examination of Prospective Financial Information* under International Auditing and Assurance Standards (IAAS). Regarding the convergence of standards, the study aims to analyse the regulations and discussion reports of some countries and examine the models and techniques that are applied or proposed today.

Keywords: Assurance Standards, Prospective Financial Information, ISAE 3400

JEL Classification: M41, M42

* Makale gönderim tarihi: 16.01.2017; kabul tarihi: 22.02.2017

Bu çalışma, Dr. Özgecan Özer'in "Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları Çerçevesinde Geleceğin Denetimi" adlı doktora tezinin GDS 3400 İleriye Yönelik Finansal Bilgilerin İncelenmesi standardına ilişkin bölümünden üretilmiştir.

** Çankaya Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, ozerozgecan@gmail.com

1. GİRİŞ

Meslek mensupları bugüne kadar geçmiş tarihi bilgilere odaklanmıştır, ancak varlıkların değerleri aynı zamanda gelecekte gerçekleşebilecek olaylara da bağlı olmaktadır. Özellikle son dönemde uluslararası muhasebe standartlarının da kabulü ile birlikte ileriye yönelik finansal bilgilerin açıklamalarda kullanıcılara sunulması önem ve ilgi kazanmaktadır.

Geleceğin denetimi, geleceğe yönelik her türlü finansal bilginin doğruluğunun ve güvenilirliğinin incelenmesi veya denetlenmesi süreci olarak tanımlanabilir. Geleceğe yönelik finansal tablolar gelecek olaylara ilişkin varsayımlara dayanır. Bu varsayımlar, hem geçmiş, hem de gelecek planların rol aldığı mevcut bilgi ve yargıların birleşmesinden meydana gelir. Ancak, geleceğin belirsiz olduğu gerçeği gözden kaçırılmamalıdır. Bu nedenle, daha çok bilgi içeren güvence raporlarının ne şekilde hazırlanması gerektiği ICAEW (İngiltere ve Galler Uzman Muhasebeciler Enstitüsü) dahil birçok kurumun tartışma konusunu oluşturmaktadır. 1980 yılında ilk olarak AICPA (Amerika Sertifikalı Muhasebeciler Enstitüsü), denetçilerin hazırlanan geleceğe yönelik finansal tablo bilgilerinin denetimine izin vermiş ve ilgili denetim standartlarını yayınlayarak yürürlüğe koymuştur.

İleriye yönelik finansal bilgilerin finansal tablo kullanıcılarına sunulması, özellikle finansal araçların değerlendirilmesi, işletme risklerinin belirlenmesi ve diğer tüm ilgili tarafların işletme ile ilgili çeşitli kararlar alabilmeleri açısından önem kazanmıştır. İleriye yönelik finansal bilgi için denetçi tarafından verilecek güvence, Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları (UDGS) altında Uluslararası Güvence Sözleşmeleri Standardı (GDS) 3400 olarak ayrı başlıkta incelenmektedir. Bu standart, uygulayıcılara geleceğin denetimi ile ilgili inceleme ve raporlama ilkelerini tanımlamaktadır.

Bu çalışma, geleceğin denetimi konusunda finansal tablo kullanıcılarını aydınlatarak, Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları ile yakınsama çalışmalarında GDS 3400 Geleceğe Yönelik Finansal Bilgilerin İncelenmesi standardı çerçevesinde bu bilgilerin hazırlanması, raporlanması ve incelenmesi sürecini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu amaçlar doğrultusunda araştırma altı bölümden oluşmaktadır. İkinci bölümde ileriye yönelik finansal bilgilerin tanımlanacak ve

sınıflandırması yapılacaktır. Üçüncü bölümde, bu bilgilerin hazırlanmasında temel alınacak esaslar detaylandırılacaktır. Dördüncü bölümde ise, ileriye yönelik finansal tabloların raporlama unsurları ve değerlendirmeler yapılacaktır. Beşinci bölümde, ileriye yönelik finansal tablo analizinde günümüzde uygulanan veya uygulanması önerilen model ve teknikler incelenecektir. Altıncı ve son bölümde ise, araştırma tespitlerine ve bu doğrultuda önerilere yer verilecektir.

2. İLERİYE YÖNELİK FİNANSAL BİLGİLERİN TANIMLANMASI

İleriye yönelik finansal bilgi (İYFB¹) çeşitli biçimlerde olabilmekte ve literatürde bir dizi tanım ve zaman zaman tutarlı olmayan ifadelerle karşımıza çıkabilmektedir. Genel olarak incelediğimizde, İYFB için en yaygın olarak “finansal tahmin”, “bütçe”, “beklenen değer” veya “finansal projeksiyon” gibi tanımlar sıralanabilir (Davey 2001). Ancak Denetim ve Güvence Standartları çerçevesinde öne çıkan iki tanımlama dikkat çekmektedir. Bu ayırım finansal tahmin ve projeksiyon (öngörü) olarak yapılmıştır. Bu bağlamda, İYFB’ler gelecekte olabilecek olaylar ve işletmenin olası eylemleri hakkındaki varsayımlara dayanan finansal bilgi demektir. Bu bilgiler niteliği gereği gerçekleşmemiş veya gerçekleşmeyecek olaylar ve eylemlerle ilişkili olduğundan büyük ölçüde öznel ve hazırlanması önemli kararların tetkik edilmesini gerektirir (GDS 3400,3).

Buna göre, “tahmin” bir işletmenin beklenen finansal durumu, faaliyetlerinin sonuçları ve nakit akımlarını yönetimin bilgisi ve beklentileri doğrultusunda sunan bilgidir. Projeksiyon ise bir veya daha fazla hipotetik varsayımlar çerçevesinde işletmenin beklenen finansal durumu, faaliyet sonuçları ve nakit akışlarını gösteren geleceğe yönelik finansal bilgilerdir. Finansal projeksiyon genellikle “eğer ... olursa ne olur?” şeklindeki soruların varsayıma dayalı cevaplarını sunmayı amaçlar (GDS 3400,5).

İYFB ile, yalnızca raporlanmış olan bilgiler kastedilmektedir ve belli bir dönem için hazırlanan gelecekteki birincil finansal tabloları ve bu tabloların unsurlarını, hesap özetlerini, dipnot ve açıklamalarını kapsar. Bu bilgiler; işletme yönetimi, mevcut veya potansiyel hisse senedi sahipleri, kredi veren kuruluşlar ve diğer üçüncü

¹ Bundan sonra “İYFB” olarak ifade edilecektir.

kişiler, devlet kurumları ve kamu gibi çeşitli tarafların ilgi alanında yer almaktadır (AICPA 2009, 1.01). İşletmeler, özellikle Avrupa ve Amerika'da, geniş kapsamda ileriye yönelik bilgi raporlamaktadır. Bunlardan bazıları;

- kar uyarıları (işletmenin gerçek kar rakamlarını açıklamadan yalnızca birkaç hafta önce açıkladığı kar tahmini duyurusu),
- çalışma sermayesi raporları,
- fon ihtiyaçları tahminleri,
- kar tahminleri,
- birleşme kazançları raporları,
- genel açıklama yükümlülükleri altında gerçekleşen açıklayıcı finansal projeksiyonlar/duyurular ve
- diğer gönüllü açıklanan geleceğe yönelik bilgilerdir.

Bunlara ek olarak, satış, harcama seviyeleri ve karlılık ile ilgili finansal bilgi tahminleri de ileriye yönelik finansal bilgi olarak gruplanabilmektedir (ICAEW 2003, 1.13).

İşletmeler, dış finansman sağlamak, faaliyetlerinde değişiklik yapmak, uygulamakta olduğu muhasebe politikalarını değiştirmek veya bütçe hazırlamak gibi nedenden ötürü İYFB hazırlamaktadırlar. İYFB, özel amaçlı (sınırlı) ve genel kullanım amaçlı olarak hazırlanabilir. Özel amaçlı kullanımda, İYFB'nin yalnızca sorumlu tarafça veya sorumlu taraf ile sorumlu tarafın doğrudan müzakere halinde olduğu üçüncü kişilerce kullanımı söz konusudur. Örneğin, banka kredisi müzakerelerinde kullanımı, düzenleyici kuruluşlara teslimi veya yalnızca işletme tarafından kullanımı, özel amaçlı kullanım kapsamına girer (Arens ve diğerleri 2006, 748). İYFB'nin genel kullanımı bu bilgilerin sorumlu tarafın doğrudan müzakere halinde olmadığı kişiler tarafından kullanımı anlamına gelmektedir. Bu kişiler; doğrudan işletmenin borç veya sermaye çıkarları teklifi ile karşı karşıya olmayan kişilerdir.

3. İLERİYE YÖNELİK FİNANSAL BİLGİLERİN HAZIRLANMASI

Bir tahmin öncelikli olarak mevcut ve gelecekteki olası yatırımcıları ve diğer finansal tablo kullanıcılarını bilgilendirmeyi amaçlar. Yöneticilerin ileriye yönelik bilginin neden hazırlandığını ve nasıl kullanılmak üzere tasarlandığını ve dolayısıyla dört niteliksel özellik; anlaşılabilirlik, ihtiyaca uygunluk, güvenilirlik ve karşılaştırılabilirlik; fayda-maliyet ve önemlilik ilkeleri çerçevesinde bilginin faydasını nasıl değerlendirileceğini tanımlaması gerekmektedir.

İYFB Hazırlama Esasları

İYFB ilkeleri çerçevesinde bu bilgilerin hazırlanması ile ilgili esaslar aşağıdaki başlıklar altında incelenebilir:

- a) Sosyal Sorumluluk: Tarihi finansal bilgilerde olduğu gibi, İYFB'nin hazırlanması ve raporlanması sürecinde de işletme yönetimi, ilgili kişi ve grupların yararına bu bilgiyi sunma görevi nedeniyle kamuya karşı aynı derecede sorumludur. İYFB'lerin üçüncü kişileri yanıltma veya yanlış yönlendirme olasılığı tarihi finansal bilgilere göre çok daha fazla olduğu bilinmektedir. Bu bilgilerin hazırlanması sorumlu tarafların önemli ölçüde karar verme hükmünü kullanmalarını gerektirmektedir. Bu nedenle, kendilerinden “sosyal sorumluluk” anlayışı ile hareket etmeleri beklenmektedir. AICPA (2009), bu kavramı daha farklı olarak finansal tahminlerin “iyi niyet” çerçevesinde hazırlanması gerektiği şekliyle ifade etmiştir. Burada sözü edilen iyi niyet; uygun ve doğru varsayımlar geliştirmek için gayretli olmayı ve dolayısıyla üçüncü tarafları yanıltılmayacak şekilde özenli olmayı gerektirmektedir.
- b) Uzman Personel: İYFB'lerin hazırlanma sürecinde mesleki uzmanlık ve deneyim önem teşkil etmektedir (GDS 3400, 13). Bu bilgiler uzman personel tarafından gerekli titizlikle hazırlanmalıdır. Buradaki gerekli titizlik ifadesi, finansal tahminlerin çalışkanlık ve tam dikkat ile hazırlanması gerektiği anlamında kullanılmaktadır. İYFB'lerin hazırlanması ileri düzeyde hesaplama ve veri kullanımını içerisinde barındırır. Ancak bu veriler tarihi muhasebe sistemlerinin doğasında var olan kontrol ve denge sistemlerinin olmadığı durumlarda işlenmeyi de

gerektirebilir. Bu nedenle, bu bilgilerin hazırlanması, çeşitli kayıt ve hesaplama hatalarına karşı duyarlı olmayı gerektiren bir süreçtir. Önceden belirlenmiş esaslar ve usuller ile bu gibi hataların önlenmesi, tespiti ve düzeltilmesi amacıyla belli süreçlerin belirlenmesi gerekmektedir. Ayrıca, tahmin yöntemlerinde analitik yetenek ve deneyime, tarihi finansal bilgilerin analiz ve yorumunda kullanılan teknik uzmanlığa da ihtiyaç duyulabilir (AICPA 2009, 6.11-13).

- c) Uygun Muhasebe Politikaları: Finansal tahminler tarihi finansal tablo esaslarına uygun olarak, uygun muhasebe politikaları kullanılarak hazırlanmalıdır (GDS 3400, 2-d). Öngörülen olay ve işlemlere uygulanan muhasebe politikaları ile bu olaylar ve işlemler gerçekleştiğinde uygulanacak olan muhasebe politikalarının aynı olması gerekmektedir. Bazı durumlarda bir finansal tahmin için kullanılan değerlendirme esasları tarihi finansal tablolardan farklılık gösterebilmektedir. Bu durumda, finansal tahmin oluşturma yöntemi, ileriye yönelik finansal tabloların sonuçları ile tarihi finansal tabloların sonuçları arasındaki tutarlılığı sağlamalıdır.
- d) En İyi Bilgi: İYFB ile ilişkili her türlü bilgi işletme içi ve dışı olmak üzere birçok çeşitli kaynaktan gelebilmektedir. Finansal tahmin oluşturma sürecinde en etkili yol, varsayımları geliştirme ile alakalı makul düzeyde mevcut olan en iyi bilgiyi aramaktır. Bu bilgi ilgili tarihi verileri de içerisinde barındırabilir. Ayrıca, farklı kaynaklarda elde edilen bilgi, aynı zamanda farklı derecede güvenilirlik anlamına gelmektedir. Bu nedenle, temel bilginin güvenilirliği İYFB hazırlayanlar tarafından değerlendirilmelidir. Buna ek olarak, bir diğer önemli unsur ise ayrıntıların uygun düzeyde kullanımınıdır. Bazı durumlarda, daha fazla detaylı bilginin varlığı o tahminin güvenilirliğini arttırabilmektedir. Ancak bazı durumlarda ise, daha az ayrıntı veya toplam olarak verilen rakamlar bilgiyi çok daha fazla güvenilir kılabilmektedir. Buna örnek olarak birden fazla piyasada satışa sunulan ürün için ortak öngörülen bir maliyet unsurunun grup olarak toplam tutarını hesaplamak ve sunmak verilebilir (AICPA 2009, 6.25).

- e) İşletme Planları ile Tutarlılık: Finansal tahminlerin hazırlanma sürecinde kullanılan varsayımların işletme planlarıyla tutarlı olması beklenmektedir (GDS 3400, 21). İYFB; işletmenin öngörülen stratejiler, programlar, eylemler ve gelecekte beklenen durumlar karşısında planlanan eylemleri ile tutarlı olmalıdır, çünkü işletmelerin bütçeleri, hedefleri ve politikaları aynı zamanda sorumlu taraf olarak kendi planlarının bir göstergesidir. Bu bilgiler, finansal tahminler hazırlanırken göz önünde bulundurulmalıdır. Bu süreçte işletme gereğinden fazla iyimser veya kötümser olduğunu belirlemeli ve eğer öyleyse bu durumu da yine finansal tahminler hazırlanırken değerlendirmelidir. İşletme planları ve bütçeleri etkili planlama ve kontrol sistemleri ile çok daha güvenilir ve inandırıcı olmaktadır. Bu bağlamda, fonksiyonel olarak zamanında raporlama ile birlikte etkili planlama ve bütçeleme, İYFB geliştirilmesi sürecini belirlemektedir (AICPA 2009, 6.27).
- f) Yeterli Belgeleme: Finansal tahmin geliştirme yöntemleri, yeterli düzeyde belgelemeyi içerisinde barındırmalıdır. Belgeleme finansal tahminlerin incelenmesi ve onaylanmasına, tahmin değerlerinin gerçek sonuçlarla karşılaştırılmasına ve güvenilir tahminler elde etmek için gerekli olan disiplinin oluşturulmasına olanak sağlamaktadır. Bir anlaşmazlık durumunda belgelenen çalışmalar kanıt olarak hizmet edebilir. Belgeleme temel varsayımların ve bu varsayımları destekleyen kanıtların kaydedilmesini de içerir ve buna göre, varsayımlara destek oluşturacak tahminlerin sonuçlarının takip edilmesine yardımcı olur (AICPA 2009, 6.39).
- g) Karşılaştırma: İYFB geliştirme yöntemleri, finansal tahminler ve fiili sonuçlar arasında düzenli karşılaştırmaları içermelidir. Tahminlerle elde edilen sonuçların karşılaştırılması ve sapmaların incelenmesi; finansal tahminlerin başarısı, işletmenin ileride yapacağı tahminlerin güvenilirliği, kullanılan yöntemlerin ve yaklaşımların iyileştirilmesi açısından önem taşımaktadır (GDS 3400, 13).

- h) Gözden Geçirme ve Onay: İYFB geliştirme yöntemleri, işletme tarafından uygun düzeyde gözden geçirme ve onay almayı içermelidir. Uygun düzeyde bir denetim, tahminlerin kılavuzlara uygun olarak hazırlanıp hazırlanmadığının bir göstergesi olmaktadır. İşletme sorumlu taraf olarak uygun denetim ve onaylama için finansal tahminlere ve belgelere her zaman ulaşabilmeli ve denetimi pazarlama, finans, araştırma gibi birçok fonksiyon ile birlikte yürütmelidir (AICPA 2009, 6.46).

Varsayımlara İlişkin Esaslar

Varsayımlar İYFB oluşturma sürecinin esasını oluşturmaktadır (GDS 3400, 2-b). Varsayımlar finansal tabloların tek ve en önemli belirleyicisi olmakta ve finansal tahminlerin temelinde yatan bu varsayımların kalitesi aynı zamanda İYFB'lerin kalitesini de belirlemektedir. Dolayısıyla, finansal tahminlerin hazırlanmasında kullanılan varsayımlar uygun olmalıdır.

Bunun yanında, varsayımların uygunluğuna gösterilen özen kadar bu varsayımların ileriye dönük sonuçlarına olan etkilerine de aynı ilgi gösterilmelidir, çünkü yüksek derecede etkisi olan varsayımlar az etkiye sahip olanlara göre daha fazla önem vermeyi gerektirmektedir.

- a) Kilit Faktörler: İşletmeyi etkileyebilecek varsayımlar belirlenirken, işletmenin büyüklüğü ve yapısı, faaliyet gösterdiği coğrafik alanlar gibi faktörler göz önünde bulundurulmalıdır. Kilit faktörler varsayımlar için temel alınmalıdır. Bu faktörler, işletme faaliyetlerine temel olup, İYFB'ler için de bir esas teşkil eder ve işletmeler arasında farklılıklar gösterebilir (AICPA 2009, 6.28). Örneğin politik ve dünya ekonomik koşulları, büyük bir işletme için çok önemli olabilirken küçük bir işletmeyi göreceli olarak daha az etkilemektedir. Diğer yandan, sermaye ihtiyacı olan bir işletme için faiz oranları belirleyici bir faktör olabilirken, yeterli sermayesi olan bir işletme için faktör olmamaktadır.

Bu nedenle, işletmeyle ilgili kilit faktörler belirlenirken işletmenin çok iyi anlaşılması gerekmektedir. Finansal tahminler oluşturulurken tüm bu faktörlerin tanımlanması gerekmektedir. Varsayımlar ise bu tanımlamadan

sonra geliştirilmelidir. Örneğin, kilit faktör üretim iş gücü ise, varsayımlar işgücü gereksinimleri veya işçi ücretleri göz önünde tutularak geliştirilebilir.

Genel olarak tarihi ve ileriye yönelik finansal tablolarda yer alan varsayımlara örnekler şu şekilde sıralanabilir:

- Faiz oranları (eğer işletme önemli ölçüde borçlu veya alacaklı ise)
- Büyüme oranları
- Döviz kurları (eğer işletmenin önemli miktarda döviz yükümlülükleri/döviz alım/satımları mevcut ise)
- Finansal varlıkların gerçeğe uygun değer hesaplamalarını etkileyen faktörler
- Vergi oranları
- Endüstriyel anlaşmazlıkların olasılığı
- Enflasyon oranları
- Belli bir dönemde kullanılan yeni tesis

- b) Makul Düzeyde Nesnel Bir Temele Sahip Olma: Sorumlu tarafın, bir finansal tahmini genel kullanım amacıyla sınıflandırabilmesi için “makul düzeyde nesnel bir temel”e sahip olması gerekir (GDS 3400, 2-a). Kullanıcılar tarafından, sunulan finansal tahminlerin sorumlu tarafın en iyi tahmini olması beklenir; ancak kullanıcılar her zaman tahmin edilen sonuçların elde edilememeye ihtimalinin olduğu konusunda uyarılmalıdır.

Bu varsayımların geliştirilebilmesi değerlendirilirken aşağıdaki hususlar göz önünde bulundurulmalıdır:

- Varsayımları destekleyen ve geçmiş ile gelecekteki olaylar/durumlar hakkında yapılan yargılamalar nelerdir?
- Önem teşkil eden bir varsayım, makul derecede nesnel bir temele sahip olamayacak kadar öznel midir? Örneğin, sorumlu taraf henüz icat edilmemiş bir ürünün royalti geliri için finansal tahmin sunmak için makul düzeyde nesnel bir temele sahip olmayabilir.

- İşletme ve endüstrideki kişiler önemli olan varsayımları seçebilmek için yeterli bilgi düzeyine sahip midir?
- Tahmin yapılan dönem makul uzunlukta mıdır?

Finansal tahmin sunmak için yeterli nesnellığı değerlendirmek önemli derecede mesleki yargı gerektirmektedir. Bu değerlendirme için işletmenin bulunduğu endüstri ve faaliyetlerin çok iyi bilinmesi önemlidir. İYFB sunmak için makul düzeyde nesnel bir temele sahip olmak, her bir belirleyici faktör için yeterli nesnellikte varsayımlar geliştirilmesi ile mümkündür.

4. İLERİYE YÖNELİK FİNANSAL BİLGİNİN RAPORLANMASI

İlk olarak İYFB'yi raporlayacak tarafın öncelikle bu bilgiyi açıklamasının gerekip gerekmediğine karar vermesi gerekmektedir. Finansal bilginin raporlanması kararında öncelikli olarak iki unsur temel alınmalıdır: Kullanıcılar için ihtiyaca uygun olması ve Belli bir objektif temel doğrultusunda güvenilir olması.

Raporlama Esasları

a) Sunum Formatı: Açıklanan tüm İYFB'lerin tahmin veya projeksiyon olarak sınıflandırılması gerekmektedir. Bu iki bilgi çeşidi arasındaki ayırım her durumda çok iyi açıklanmalıdır. Böylece, bilginin haksız yere güvenilirliğini zedeleme olasılığı azalacaktır. İYFB'ler aksi bir anlaşma olmadığı sürece, tarihi finansal tablolar düzeninde ilgili dönemlerin tamamını gösterecek şekilde sunulmalıdır. İYFB'ler, ileriye yönelik finansal performans tablosu ve muhasebe politikaları açıklamaları ve aşağıdaki tablolardan bir veya birden fazlası ile birlikte sunulabilir (NZICA 1996, 5.3):

- İleriye yönelik gelir tablosu
- İleriye yönelik finansal durum tablosu
- İleriye yönelik özkaynak değişim tablosu
- İleriye yönelik nakit akış tablosu

Finansal tahminler temel finansal tabloların düzeninde veya aşağıdaki unsurlar kapsamında raporlanabilir (AICPA 2009, 8.06).

- Satışlar veya Brüt gelirler
- Brüt kar veya satışların maliyeti
- Olağandışı veya seyrek görülen öğeler
- Gelir vergisi karşılığı
- Sürdürülen Faaliyetlerden gelirler
- Durdurulan faaliyetler ve olağandışı gelirler
- Net kar/gelir
- Normal veya seyreltilmiş hisse başına kazanç
- Bilanço/finansal durum tablosunda görülen önemli değişimler
- Raporlanan finansal tahminlerle sorumlu taraf niyetini açıklayan bir beyan, İYFB'ler hazırlanırken varsayımların sorumlu tarafın kararına dayandığını ifade eden bir beyanname, tahmini sonuçların elde edilemeye ihtimalini ifade eden bir ihtarname
- Önemli varsayımların özeti
- Önemli muhasebe politikalarının bir özeti

İYFB'lerin hazırlanmasında takip edilecek ilkeler öncelikle bu minimum unsurlar için geçerli olmalıdır, ancak sorumlu taraf daha detaylı bilgiler raporlamak istediğinde her zaman tarihi finansal tablolarla olan uyumu ve karşılaştırılabilirliği koruması gerekmektedir.

İYFB'ler, normalde tek bir tahmin miktarı üzerinden belli bir para cinsinden ifade edilmektedir. Ancak, sorumlu taraf en iyi bilgi ve kanaati ile kilit varsayımlar seçerek, çeşitli beklentilerini yansıtan bir değer aralığı oluşturmayı da tercih edebilir. Eğer bir tahmin belli bir değer aralığı içeriyorsa, bu aralığın genişliği sorumlu tarafın tahmin ile ilgili göreceli belirsizlik seviyesini ifade etmektedir. Tahmine dayalı belirsizlik arttıkça, değer aralığı da doğal olarak genişlemektedir. Ancak, bu değer aralığının belli bir seviyeden sonra fazla geniş olması o sunumun güvenilirliğini ve anlamını yok edecektir. Bu nedenle, İYFB bir aralık biçiminde ortaya konulduğu zaman, bu aralığın yanıltıcı yaklaşım içeren aralıklardan seçilmemesi son derece önemlidir (GDS 3400, 26-e).

- b) Varsayımlar: Temelde olan tüm önemli varsayımlar açıkça ve ayrı olarak belirtilmelidir. Ayrıca, finansal tabloların sunumunda hangi varsayımların daha duyarlı olduğu açıklanmalıdır. Varsayımlar genellikle birbirine bağlıdır. Buna göre, bir varsayım işletmenin birçok bölümünü etkileyebilir ve diğer varsayımların oluşmasına neden olabilir. Bu nedenle, bu varsayımlar İYFB ile birlikte sürekli açıklanmalıdır (NZICA, 1996, 5.19). Sorumlu taraf duyarlılığı yüksek olan varsayımları belirlemeye çalışmalı, ancak önceden ortaya çıkmamış, tabloların hazırlanma sürecinden daha sonra belirlenebilen duyarlılığı yüksek varsayımların olabileceğini de kabul etmelidir.
- c) Kapsanan Süre: İYFB'nin kapsadığı süre, açıklanması gereken bilginin bir parçasını oluşturan bir varsayım olarak kabul edilebilir. Finansal tablo açıklamalarında, seçilen sürenin nedenini belirtmek uygun olmaktadır. Kapsanan sürenin dönemsel veya mevsimsel faktörlerden etkilenebileceği göz önüne alınarak, işletme kullanıcıların süre ile ilgili yanılmamaları gerekmektedir (ASIC 2011, 170.72). Finansal tahminin kapsadığı süre değerlendirilirken, sorumlu taraf kullanıcıların ihtiyaçları ile bilginin geleceği tahmin kapasitesi arasında bir denge kurmalıdır. Genellikle, normal faaliyetler döngüsü olarak en az bir yıllık bir süre uygun bulunmaktadır. Örneğin, başka bir işletme ile iktisap edecek olan bir işletme, birleşmenin sonrasında en az bir yıllık süreyi sunması gerekmektedir veya yeni kurulmuş bir işletmenin ilk bir yıllık faaliyetlerini kullanıcılara aktarması beklenmektedir. Ancak, belirsizlik derecesi tahmin süresinin artması ile doğru orantılı bir şekilde artabilmekte ve temel varsayımlar makul düzeyde nesnelliği kaybederek daha öznel olabilmektedir (GDS 3400, 16). Bu nedenle, koşullara bağlı olarak daha kısa süreleri tercih etmek uygun olacaktır.
- d) Diğer Açıklamalar: İYFB sunumunda önemlilik ilkesi gereği; bu bilgilerin bir tahmin niteliği taşıdığını, tutarsız varsayımlar veya bilinen/bilinmeyen belirsizlikler ve risklerden etkilenebilir olduğunu ve en sonunda elde edilen sonuçlardan önemli ölçüde farklılık gösterebileceğini açıklığa kavuşturacak kesin ifadeler içermesi

önerilmektedir (ASIC 2011, 170.93). Ek olarak, dipnot ve açıklamalarda şu unsurlar yer almalıdır (NZICA 1996, 5.32):

- Temel alınan varsayımların kabul edildiği tarih
- Fiili finansal sonuçların ne ölçüde dahil edildiği ve bu sonuçların kapsadığı dönem
- İleri tarihlerde sunulan bilginin güncellenmesinin amaçlanıp amaçlanmadığı ve eğer böyle bir niyet varsa ne zaman güncelleneceği bilgisi

2017/1

146

Finansal Tablo Örnekleri

İleriye yönelik finansal tablo örnekleri özellikle AICPA'nın düzenlediği kılavuzda detaylı olarak verilmektedir. Bu örneklerden yola çıkarak aşağıda ileriye yönelik bilanço, ileriye yönelik gelir tablosu ve ileriye yönelik nakit akış tabloları düzenlenmiştir. Bunlara ek olarak, her üç tabloda verilen temel İYFB değerleri tek bir tabloda birleştirilerek, özet bir sunumla raporlanabilmektedir.

Tablo 1 – 5, bir ticari veya üretim işletmesi olan XYZ A.Ş.'nin 31.12.20X7 dönemine ait sırayla tahmini bilanço, tahmini gelir tablosu, tahmini nakit akış tablosu, özet finansal tahmin tablosunu ve dipnot ve açıklamaları göstermektedir. Bu tablolara ait önemli tahmin varsayımları ve muhasebe politikalarını içeren dipnot ve açıklamalar ise tabloların sonunda yer almaktadır.

Tablo 2. Tahmini Bilanço

XYZ TİCARET A.Ş.			
Tahmini Bilanço			
01.01.20X6 - 31.12. 20X7			
(Bin TL)			
	Finansal	Karşılaştırmalı	
	Tahminler	Tarihi Finansal	
	<u>20X7</u>	<u>20X6</u>	<u>20X5</u>
VARLIKLAR			
Dönen Varlıklar:			
Hazır Değerler	3.300	1.862	2.196
Ticari Alacaklar	14.900	12.438	11.008
Stoklar	27.000	26.932	22.937

Diğer Dönen Varlıklar	3.500	1.813	1.463
Dönen Varlıklar Toplamı	<u>48.700</u>	<u>43.045</u>	<u>37.604</u>
Duran Varlıklar:			
Maddi Duran Varlıklar	30.900	26.915	22.832
Birikmiş Amortismanlar (-)	17.300	14.912	11.314
Diğer Duran Varlıklar	5.000	2.714	2.114
Duran Varlıklar Toplamı	<u>18.600</u>	<u>14.717</u>	<u>13.632</u>
VARLIKLAR TOPLAMI	<u>67.300</u>	<u>57.762</u>	<u>51.236</u>
KAYNAKLAR			
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar:			
Mali Borçlar	4.600	3.100	3.000
Ticari Borçlar ve Gider Tahakkukları	12.300	11.193	9.497
Borç ve Gider Karşılıkları	4.400	3.968	3.010
Diğer Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	900	925	114
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar Toplamı	<u>22.200</u>	<u>19.186</u>	<u>15.621</u>
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar:			
Mali Borçlar	20.100	16.700	16.400
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar Toplamı	<u>20.100</u>	<u>16.700</u>	<u>16.400</u>
Özkaynaklar:			
Ödenmiş Sermaye	11.400	11.412	11.412
Geçmiş Yıl Karları	13.600	10.464	7.803
Özkaynaklar Toplamı	<u>25.000</u>	<u>21.876</u>	<u>19.215</u>
KAYNAKLAR TOPLAMI	<u>67.300</u>	<u>57.762</u>	<u>51.236</u>

Tablo 3. Tahmini Gelir Tablosu

XYZ TİCARET A.Ş.			
Tahmini Gelir Tablosu			
01.01.20X6 - 31.12. 20X7			
(Bin TL)			
	Finansal	Karşılaştırmalı	
	Tahminler	Tarihi Finansal	Bilgiler
	20X7	20X6	20X5
Net Satışlar	101.200	91.449	79.871

Satışların Maliyeti	77.500	70.140	60.463
Brüt Satış Karı	<u>23.700</u>	<u>21.309</u>	<u>19.408</u>
Satış ve Genel Yönetim Giderleri	15.100	13.143	11.014
Faaliyet Karı	<u>8.600</u>	<u>8.166</u>	<u>8.394</u>
Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Karlar	-700	-950	-2.251
Muhtelif Gelirler	1.700	964	-308
Faiz Gelirleri	-2.400	-1.914	-1.943
Olağan Kar	<u>7.900</u>	<u>7.216</u>	<u>6.143</u>
Dönem Karı Vergi ve Diğer Yasal			
Yükümlülükler	3.400	3.267	2.929
Dönem Net Karı	<u>4.500</u>	<u>3.949</u>	<u>3.214</u>
Dönem Başı Geçmiş Yıl Karları	10.500	7.803	5.543
Kar Payı			
(hisse başı 20X7: 1,50TL; 20X6: 1,35TL; 20X5:			
1,00TL)	-1.400	-1.288	-954
Dönem Sonu Geçmiş Yıl Karları	<u>13.600</u>	<u>10.464</u>	<u>7.803</u>
Hisse Başına Kazanç	<u>4,73</u>	<u>4,14</u>	<u>3,37</u>

Tablo 4. Tahmini Nakit Akış Tablosu

XYZ TİCARET A.Ş.			
Tahmini Nakit Akış Tablosu			
01.01.20X6 - 31.12. 20X7			
(Bin TL)			
	Finansal	Karşılaştırmalı	
	Tahminler	Tarihi Finansal	
	20X7	20X6	20X5
Dönem Net Karı	4.500	3.949	3.214
İşletme Faaliyetlerine İlişkin Nakit Akışları:			
Amortisman Giderleri	2.800	2.422	2.181
Ticari Alacaklardaki Artış/Azalış	-2.500	-1.430	-483

Stoklardaki Artış/Azalış	-100	-3.995	-1.431
Diğer Dönen Varlıklarda Artış/Azalış	-1.700	-350	-62
Ticari Borçlardaki Artış/Azalış	1.100	1.696	846
Diğer KVKYKdaki Artış/Azalış	<u>0</u>	<u>811</u>	<u>161</u>
İşletme Faaliyetlerinden Sağlanan Net Nakit Akışı	<u>4.100</u>	<u>3.103</u>	<u>4.426</u>
Yatırım Faaliyetlerine İlişkin Nakit Akışları:			
MDV Artış/Azalış	-4.400	-2.907	-2.114
Diğer Varlıklarda Artış/Azalış	<u>-2.200</u>	<u>-600</u>	<u>-83</u>
Yatırım Faaliyetlerinden Sağlanan Net Nakit Akışı	<u>-6.600</u>	<u>-3.507</u>	<u>-2.197</u>
Finansman Faaliyetlerine İlişkin Nakit Akışları:			
Ödenen Temettüleri	-1.400	-1.288	-954
Kısa Vadeli Mali Borçlardan Sağlanan Nakit	1.500	100	-300
Uzun Vadeli Mali Borçlardan Sağlanan Nakit	6.000	4.100	2.000
Uzun Vadeli Borçların Ana Para Ödemeleri	-2.200	-2.842	-1.958
Finansman Faaliyetlerinden Sağlanan Net Nakit Akışı	<u>3.900</u>	<u>70</u>	<u>-1.212</u>
Nakit ve Nakit Benzerlerindeki Net Artış/Azalış	1.400	-334	1.017
Dönem Başı Nakit ve Nakit Benzerleri Mevcudu	<u>1.900</u>	<u>2.196</u>	<u>1.179</u>
Dönem Sonu Nakit ve Nakit Benzerleri Mevcudu	<u>3.300</u>	<u>1.862</u>	<u>2.196</u>
Gelir Vergisi, 20X6 ve 20X5 yıllarında sırasıyla 3.207 ve 2.789 olarak ödenmiş ve 20X7 yılında 3.300 olarak tahmin edilmiştir. Borçlanma faizi ise 20X6 ve 20X5 yıllarında sırasıyla 1.756 ve 2.155 olarak ödenmiş ve 20X7 yılında 2.620 olarak tahmin edilmiştir.			

Tablo 5. Özet Finansal Tahmin Tablosu

XYZ TİCARET A.Ş.			
Özet Finansal Tahmin Tablosu			
01.01.20X6 - 31.12. 20X7			
(Bin TL)			
	Finansal Tahminler	Karşılaştırmalı	
		Tarihi Bilgiler	Finansal
	20X7	20X6	20X5

Net Satışlar	<u>101.200</u>	<u>91.449</u>	<u>79.871</u>
Brüt Satış Karı	<u>23.700</u>	<u>21.309</u>	<u>19.408</u>
Dönem Karı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülükler	<u>3.400</u>	<u>3.267</u>	<u>2.929</u>
Dönem Net Karı	<u>4.500</u>	<u>3.949</u>	<u>3.214</u>
Hisse Başına Kazanç	<u>4.73</u>	<u>4.14</u>	<u>3.37</u>
Finansal Durumda Beklenen Önemli Değişiklikler:			
İşletme Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akış	<u>4.100</u>	<u>3.103</u>	<u>4.426</u>
UVYK'da Net Artış/Azalış	<u>3.400</u>	<u>300</u>	<u>-300</u>
Kar Payı	<u>1.400</u>	<u>1.288</u>	<u>954</u>
MDV Artış/Azalış	<u>4.400</u>	<u>2.907</u>	<u>2.114</u>
Nakit ve Nakit Benzerlerindeki Artış/Azalış	<u>1.400</u>	<u>-334</u>	<u>1.017</u>

2017/1

150

Tablo 6. Dipnot ve Açıklamalar

XYZ TİCARET A.Ş. Dipnot ve Açıklamalar 01.01.20X6 - 31.12. 20X7
Bu finansal tahmin, yönetimin en iyi bilgi ve inancı doğrultusunda, işletmenin tahmin döneminde beklenen finansal durumunu, faaliyet sonuçlarını ve nakit akışlarını göstermektedir. Buna göre, finansal tahmin işletme yönetiminin 17.02.20X7 tarihinde beklenen koşulları ve kararlarını yansıtmaktadır. Raporlanan varsayımlar işletme yönetiminin finansal tahmin için önemli olarak kabul ettiği varsayımlardır. Genellikle olaylar ve koşulların beklenenden farklı seyir izlemesinden ve bu farklılıklar önem teşkil edebileceğinden ötürü, tahmini ve fiili sonuçlar arasında farklılıklar olacaktır. 20X5 ve 20X6 dönemlerine ait tarihi finansal tablolar karşılaştırmalı olarak raporlarda sunulmaktadır. Bu bilgiler finansal tahminlere ek bilgi olarak okunmalıdır.
a. Önemli Muhasebe Politikalarının Özeti
b. Satışlar: İşletme ürünlerinin toplam piyasasında son beş yıl içerisinde gayri safi yurtiçi hasıladaki artışın üzerine %2 oranında bir büyüme gerçekleşmiştir. Bununla birlikte, işletmenin Pazar payı %14 ile %16 arasında sabit bir seyir izlemiştir. İşletme ürünlerine olan talep üzerine yapılan son piyasa araştırmalarına göre, %15 pazar payı ve tahmini üretim maliyetlerindeki artışın önemli bir kısmını sağlayan birim fiyat artışı ile 20X6 itibariyle satışlarda %11 düzeyinde artış olacağı tahmin edilmiştir. (Bu oran tahmin dönemindeki GSYH'daki artışın %2 üzerindedir.)

c. Satışların Maliyeti:

Malzemeler: İşletmenin kullandığı malzemeler mevcutta elinde hazır bulunmaktadır. Malzeme maliyetlerini tahmin etmek için işletme genellikle üreticinin fiyat tahminlerini kullanmaktadır. İşletmenin en temel malzemesi olan bakırın fiyatı üretici ülkelerdeki politik olaylardan ötürü karışık bir seyir izlemiştir. Sonuç olarak, bakır endüstrisinin fiyat artış tahmini, tahmin döneminde 20X6 fiyatlarının üzerinde %15 ile %30 arasındadır. Buna göre, işletme yeterli tedarikin elde edileceği varsayımı ile bakır maliyetinin 20X6 değerinin %22 üzerinde olacağını beklemektedir. Ancak, bu belirsizliklerden ötürü tahminin gerçekleşmesi gerçek fiyat artışlarına bir ölçüde duyarlılık gösterecektir. Gerçek fiyat artışındaki %5'lik aşağı ve yukarı sapma, tahmini net karı yaklaşık olarak 485.000 TL tutarında etkileyecektir.

İşgücü: İşletmenin imalat bölümünde görevli tüm personeli kapsayan Sendika Sözleşmesi 20X6 yılında üç yıllık dönem için imzalanmıştır. İşgücü maliyetleri sözleşme hükümlerine göre tahmin edilmiştir.

d. Duran Varlıklar ve Amortisman Giderleri: Maddi duran varlıklardaki tahmini 4,4 milyon tutarındaki artış, büyük oranda tedarikçilerin tahmini kote fiyatlarında gerçekleştirilen düzenli ve periyodik üretim tesisi ve araçlarının yedeklenmesinden oluşmaktadır. Bu artış tutarı üretim kapasitesi ve süreçlerinde önemli bir değişimi kapsamamaktadır. Amortisman varlık bazında ayrı ayrı hesaplanmıştır.

e. Satış ve Genel Yönetim Giderleri: Bu kısımda yer alan en temel gider işçi ücretleri, ulaşım giderleri ve satış promosyonlarıdır. İşçi ücretleri kişi bazında tahmin döneminde beklenen ücret tarifelerine göre hesaplanmıştır. Ulaşım giderleri büyük oranda sözleşmeli nakliyat giderlerinden oluşmaktadır. Hacim satış tutarları ve stoklar bazında tahmin edilmiş, oranların ise kamyon sanayi tahminlerine göre 20X6 değerinin %16 üstünde olacağı öngörülmüştür. Satış promosyon maliyetlerinin ise, artan rekabeti yakalamak ve pazar payını korumak için, 20X6 değerinin yaklaşık %14 üzerinde olacağı beklenmektedir. Bunların dışında kalan diğer maliyetlerin tüketici fiyat endeksine göre 20X2 değerlerini koruyacağı düşünülmektedir.

f. Muhtelif Gelirler: Bu tahmin, İşletmenin patentli döküm yöntemiyle üretilen ilk 10 milyon ürünü için minimum 950,000 TL ve bu seviyenin üzerinde her ürün başına 0,05 TL sağlayacağı anlaşmayı baz alarak, royalti gelirini 950.000 TL olarak öngörmüştür. İşletme yönetimi, üretim seviyesinin 10 milyonun üzerine çıkmayacağını düşünmektedir. Muhtelif gelirler bakiyesinin diğer unsurları ise, yatırımlardan sağlanan fazla nakit ve diğer kaynaklar olarak varsayılmıştır.

g. Banka Kredileri ve Faiz Giderleri: Bu tahmin, İşletmenin 20X6 yılında mevcut olan kısa vadeli kredileri ile karşılaştırılabilir olması açısından bu kredi şartlarının korunacağını varsaymıştır (itibarlı oranın üzerinden %2). İşletme itibarlı oranı tahmin dönemi boyunca %12 ile %14 arasında değişen banka itibarlı kredi faizi oranlarının aritmetik ortalamasını alarak %13 olarak hesaplamıştır. Ancak, finansal piyasalardaki dalgalanma nedeniyle 20X6 yılında kısa vadeli faiz oranları %12 ile %17 arasında istikrarsız bir seyir izlemiştir. Buna ek olarak, İşletme 6 milyon TL tutarında uzun vadeli kredi alacağını tahmin etmiş ve bankalarla bu doğrultuda görüşmelere başlamıştır. Bu kredi ile temel olarak maddi duran varlıkları satın alma fonu oluşturmak amaçlanmıştır. Ayrıca, diğer duran varlık artışları için kullanılması da düşünülmektedir. Bankalarla yapılan görüşmeler doğrultusunda İşletme, bu uzun vadeli borçlanmanın %14 faiz oranı üzerinden gerçekleşeceğini beklemektedir.

h. Gelir Vergileri: Gelir vergisi karşılıkları, 20X6 yılında geçerli olan yasal oranlar kullanılarak hesaplanmıştır. Bu oranların tahmin döneminde değişmesi beklenmemekte ve 20X6 yılındaki yatırım vergilerinin geçerli olacağı varsayılmaktadır.

i. Kar Payları: İşletmenin kar payı politikası, bir önceki yıl net karının en az üçte birlik bir artış göstermesi ile önceki yıl kar payları üzerinden ödeme yapılması şeklindedir. Burada yönetim kurulu İşletmenin nakit ve nakit benzerlerinde ve çalışma sermayesi seviyesinde olumsuz bir etkilenme olmayacağını düşünmektedir. Kar payları net karın bir önceki yıl tutarından üçte birlik bir artış olacağı varsayımı ile hisse başına 1,50 TL olarak tahmin edilmiştir.

5. İLERİYE YÖNELİK FİNANSAL TABLOLAR ANALİZİ

İleriye yönelik finansal bilgilerin tanımlanması, hazırlanması ve raporlanması kadar bu tabloların analiz süreçleri de bir o kadar önem taşımaktadır. Ancak, analiz tekniklerini uygulayacak olan meslek mensupları için yol gösterici kaynakların yetersizliği açıkça gözlemlenmektedir. Bu nedenle, İYFB analizinde uygun bir analiz yapılabilmesi ve işletmeye bir bütün olarak yaklaşılabilmesi için bilgilendirilmeye ihtiyaç duyulmaktadır.

5.1. İYFB'lerin Test Edilmesi

İYFB'ler genellikle, tarihi değerler üzerinden veya sifıra dayalı olarak hesaplanmaktadır. Sifıra dayalı yaklaşım, varsayımların ve miktarların doğruluğunu detaylı olarak incelemeyi gerektirir (Davey 2001). Bu şekilde gelir ve giderlerdeki tüm unsurlar değerlendirilmektedir. Diğer yaklaşımda ise, işletme yönetiminin en iyi bilgi ve inancına göre tarihi değerlerde beklediği değişimleri yansıttığı geleceğe yönelik finansal bilgiler üretmektir.

Gelecekte gerçekleşecek kesin sonuçları önceden öngörmek mümkün olmamakla birlikte, hatalı varsayımlar İYFB'nin hazırlanma aşamasında meydana gelmektedir. Bu nedenle, bilgilerin sağlanmasını yapmak önemli bir değerlendirmedir. GDS 3400 Standardının 18. maddesinde yönetimin en iyi tahmin varsayımlarını destekleyen kanıtların test edilmesinin gerekliliği vurgulanmaktadır. Davey (2001) çalışmasında işletme yapısına göre göz önünde bulundurulması gereken konuları araştırmıştır. Buna göre, bu çalışmalar aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

- a) Grup Yapısı: İşletme yapısının son dönem denetim raporları ve konsolide finansal tabloları ile uyumluluğu kontrol edilmelidir. Örneğin, grup yapısındaki değişiklikler belirlenmelidir: şirket birleşmeleri, satın almalar, devretme veya iştiraklarda artış veya azalış.
- b) Muhasebe Sistemleri: Henüz denetlenmemiş tarihi değerlerin muhasebe kayıtlarına geri dönerek kontrol yapılmalı ve muhasebe sistemleri ile iç kontrol sistemleri yeniden değerlendirilmelidir.
- c) Muhasebe Politikaları: İşletmenin benimsediği muhasebe politikaları ile İYFB için uygulanan muhasebe politikalarının istikrarlılığı kontrol edilmelidir.
- d) Finansal Tablolar:

5.1.1. Gelir Tablosu

- a) Satışlar:
  - Satış rakamları satış varsayımları ile uzlaştırılmalıdır.
  - Varsayımların kabul edilebilir düzeyde olup olmadığı belirlenmelidir.
  - Satış hacimleri gözden geçirilmelidir.

- Geçmiş değerler ile karşılaştırılmalıdır. Geçmiş tutarlardan sapmaların nedenleri ve kontrol edilemeyen risk faktörleri tespit edilmelidir.
- Üretim kapasitesi tesis, makine ve işgücü açısından karşılaştırılmalıdır.
- Eğer mümkünse mevcut piyasa verileri karşılaştırılmalı ve satış tahminlerini gerçekleştirebilecek bir piyasa talebinin oluşacağına dair bir kanıt olup olmadığı belirlenmelidir.
- Pazarlardaki eğilimler, rakiplerin tepkileri ve piyasaya yeni katılan işletmeler değerlendirilmeli ve sektördeki rakip işletmeler ile rekabet üstünlüğünün nasıl sağlanabileceği tespit edilmelidir.
- Satış ve pazarlamanın etkileri dikkate alınmalıdır.
- Ticaretin mevsimsel yapısı, endüstri ve ekonomik döngüler belirlenmelidir.
- Satış emirlerini gösteren kayıtlar geçmiş dönemlerle karşılaştırılmalı ve teslimat süreleri değerlendirilmelidir.
- Fiyat politikalarının satış hacimlerine etkisi tespit edilerek ilgili varsayımın bu etkiler eşliğinde gerçekçi olup olmadığı belirlenmelidir.
- Yeni ürünlerin, ürün gelişimin, en son ve beklenen teknolojik değişimlerin satış hacimlerine etkisi tespit edilmelidir. Bu konudaki varsayımlar belirlenmelidir.
- Satış organizasyonunun etkinliği belirlenmelidir. Belli düzeyde etkinliğe sahip varsayımların kabul edilebilir seviyede olup olmadığı tespit edilmelidir.
- Dağıtım ağı ve yeni şubelere ihtiyacın olup olmadığı tespit edilmelidir. Bununla birlikte mevcut ve potansiyel müşteri profilleri, bu müşterilerin satın alma alışkanlıkları ve dağıtım kanalları belirlenmelidir.
- Genel olarak müşterilerin güven duyduğu finansman konularında yer alan kredi sınırlamaları bilinmelidir.

- Özellikle belli ürünler, rekabet ve adil rekabet konularında yurtiçi ve yurtdışı hükümet politikaları göz önünde bulundurulmalıdır.
  - Satış fiyatları gözden geçirilmelidir. Geçmiş fiyatlarla nasıl kıyaslandığı ve farklılıkların makul olup olmadığı tespit edilmelidir.
  - Fiyat artışlarının müşteriler tarafından kabul edilip edilmediği veya fiyat düşüşlerinin hangi nedenlerden (örn. teknolojik gelişmeler) kaynaklandığı belirlenmelidir.
  - Üretimi veya satış hedeflerini etkileyecek sınırlayıcı faktörler tahmini değere yansıtılmalıdır.
- b) Brüt Kar Marjı:
- Brüt kar oranları geçmiş ve geleceği gösterecek şekilde ve ürün bazında listelenmeli, farklar ve eğilimler makul şekilde açıklanmalıdır.
  - Satış ve maliyet defterleriyle birlikte, mutabakat yöntemiyle açıklamaların doğruluğu test edilmelidir.
  - Endüstri değerleri ile beklenen brüt satış kar marjı karşılaştırılmalıdır.
- c) Gider Kalemleri: Tutarlar, giderlere ait varsayımlar ile uyumlu olmalıdır.
- d) Diğer Kalemler:
- Faiz ve vergi oranları mevcut uygulanan oranlar ile uyumlu olmalı ve hesaplamaları değiştirebilecek faktörler değerlendirilmelidir.
  - Kar paylarının izinli olduğu kontrol edilmeli ve hesaplamalar makul olmalıdır.

5.1.2. Nakit Akış Tablosu

Nakit akışlar, nakit akış varsayımları, yasal ödeme tarihleri ve planlanan taahhütlerle bağdaştırılmalıdır. Bu aynı zamanda İYFB'lerin aritmetik doğruluğunu ve aşağıdaki unsurları değerlendirmeyi de beraberinde getirmektedir:

- Sermaye artışları
- Ticari makbuzlar
- Varlıkların elden çıkarılmasından kaynaklanan tahsilatlar
- Ticari harcamalar
- Sermaye harcamaları

- Vergiler (KDV, Kurumlar vergisi vs.)
- Kredi borçları ve diğer finansal ödemeler
- Kar payları

Nakit akış tablosuna ait varsayımlar;

- Tüm fatura ve harcamaları yansıtmalıdır.
- Makul düzeyde olmalıdır.
- Tarihi veriler ile zamanına göre kıyaslanmalıdır. Varsa sapma nedenleri araştırılmalıdır.
- Mevsimsel faktörlerle doğrulanmalıdır.
- Alıcı ve satıcılar açısından satış koşulları ile değerlendirilmelidir.

5.1.3. Finansal Durum Tablosu

Finansal durum tablosunun değerlendirilmesi, en son doğrulama olarak düşünülmelidir. Bu doğrulama, tüm varsayımların makul düzeyde kabul edilebilir olduğunu ve açılış/kapanış bakiyelerinin kar tahminleri ile bağdaştırılabildiğini içermektedir. Değerlendirme sonunda olası hatalar tespit edilebilir. Ayrıca, nakit ve çalışma sermayesi oranları gibi değerlerin ölçülmesi ve karşılaştırılması kabul edilebilirlik ve tarihi verilerle karşılaştırılabilirlik açısından önemlidir.

5.2. İleriye Yönelik Finansal Tablo Analiz Teknikleri

Genellikle meslek mensupları tarafından düzenlenen tahminler, belli bir düzende bankalara, potansiyel yatırımcılara ve yöneticilere sunulmaktadır. Birçok analist İYFB analizinde tarihi finansal bilgilerin analizinde kullanılan teknikleri uygulamaya çalışmaktadır. Ancak tarihi finansal bilgilerin analizi ile çok sayıda benzerlik olmasına karşın İYFB analizi önemli farklılıklar içermektedir. Bu bağlamda tarihi finansal bilgiler, rakamların nispeten doğrulanabilir olma varsayımı ile analiz edilirken, İYFB'ler gerçek sonuçların sunulan finansal tahminlerden yüksek olasılıkla farklı olacağı varsayımı ile analiz edilmektedir. Bu önemli farklılık İYFB analizine başka bir açıdan bakılması ve farklı yaklaşımların uygulanması gerektiği gerçeğini doğurmaktadır.

Kopczynski (1996) çalışmasında, meslek mensuplarının ve finansal analistlerin İYFB'yi anlamalarına ve analiz etmelerine yardımcı olmayı amaçlayarak, planlama ve karar verme süreçlerinde önemli olan uygun geleceğe yönelik finansal tabloları

hazırlama sürecine destek olmaktadır. Kopczyński (1996), geleneksel bakış açısını bir kenara bırakarak, “sistem yaklaşımı” analizinden söz etmektedir. Sistem yaklaşımı uygun analiz ve karar verme için bilgi akışını en iyi duruma getirmeyi amaçlamaktadır. Bu şekilde organizasyon olarak bir işletmenin gerçekte nasıl çalıştığını açıklamak mümkün olmaktadır.

2017/1
157

Sistemler yaklaşımında işletme, birçok altsistemi içeren bir sistem olarak değerlendirilmektedir. Analiz süreci kendi başına bir sistem modeli olarak sunulmaktadır ve diğer alt sistemlerden bilgileri derlemeyi içermektedir. Analiz edilen İYFB, işletmenin unsurlarını doğru ve güvenilir bir biçimde yansıtmalıdır. Buna göre analist, sistemler bütünü olarak ifade edilen işletmenin, bir sistem olarak ifade edilen analiz sürecinin ve incelenen İYFB üçlüsünün tam ortasında yer almaktadır. Bu üç unsurun birbirleriyle ilişkili olması sonucunda herhangi bir kalemde gerçekleşen değişiklik veya hata tüm sistemi etkilemektedir.

Doğrusal olmayan ve dinamik olan bir çevrede, İYFB analizi için basit bir algoritma bulunmamaktadır. Örneğin doğrusal bir model oluşturulabilir, fakat bu model dinamik ve karmaşık olan gerçek hayata uygulanamayacaktır. Bunun yerine, birçok açık uçlu ve sürekli değişken olan bilgi kaynakları ile baş edecek kurallar sağlayan deneysel bir modele ihtiyaç duyulmaktadır.

İYFB analizi beş aşamalı bir model olarak geliştirilmiştir²:

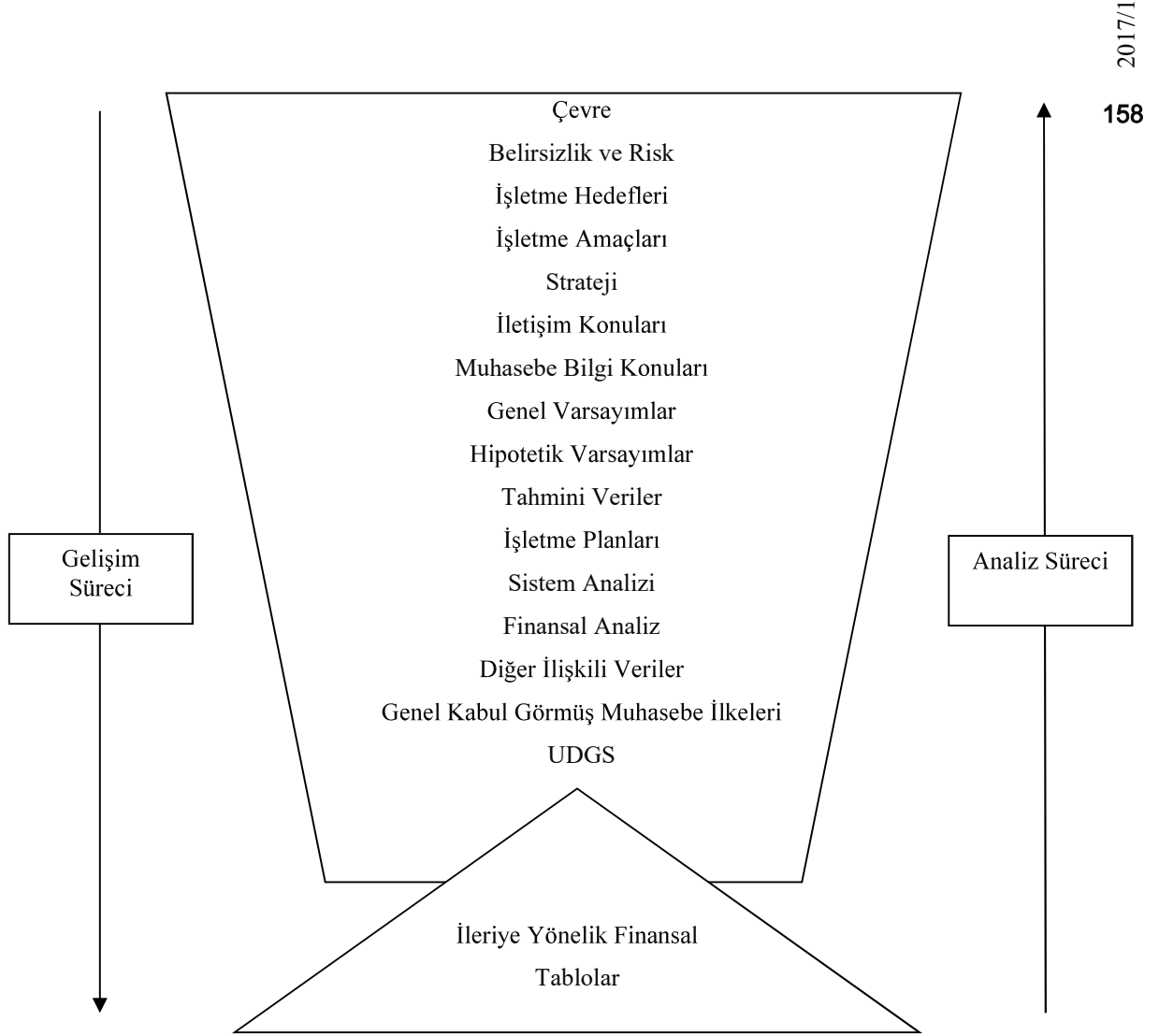
- a) Nitel (Kalitatif) Analiz
- b) Nicel (Kantitatif) Analiz
- c) Stratejik Kaynakların Analizi
- d) Duyarlılık Analizi
- e) Değerlendirme ve Sonuç

Şekil 1'e göre, tüm ilişkili unsurlar ele alınarak en genelden en özele doğru ileriye yönelik finansal tablolar oluşturulmalıdır. Analiz süreci, gelişim sürecine göre farklılık göstermektedir ve ters yönde hareket ederek, ileriye yönelik tablolara özelden genele doğru ve açık uçlu bir perspektife giderek ilerlemektedir. Bu süreç, gelişim sürecindeki unsurlarla sınırlandırılmayarak, İYFB'nin anlaşılması için her türlü bilgi kaynağını kullanabilmelidir. Son değerlendirme ise, süreçteki tüm ilgili kalemleri,

² Kopczyński, F. J. 1996. Prospective Financial Statement Analysis, John Wiley and Sons, Inc. 2. Bölüm

sistemin bütünlüğünde barındırdığı karakteristik özelliklere olan etkileri incelemek amacıyla bir araya getirmelidir; çünkü burada önemli olan belirli bir unsur veya bir altsistem değil, sistemin bütünüdür.

Şekil 1. Geleceğe Yönelik Finansal Tabloların Gelişimi ve Analizi

Kaynak: Kopczyński, F. J. 1996. *Prospective Financial Statement Analysis*. John Wiley and Sons, Inc. s.21

5.2.1. Nitel Analiz

Nitel analiz, yedi adımdan oluşmaktadır:

1. Genel kapsamı oluşturma: İşletme için gerekli olan iletişim sisteminin tüm unsur ve bileşenleri incelenmeli ve temel analitik çerçeve takip edilmelidir.

2. Stratejik planı gözden geçirme: Çeşitli bileşenleri ile stratejik plan işletme faaliyetlerinin kapsamını oluşturur. Jauch ve Glueck (1988)'e göre genel karar verme sürecini temel alan stratejik yönetim planının ilk aşamasında işletme misyonu, hedefleri, değerleri ile kilit personelin belirlendiği stratejik yönetim unsurları bulunmaktadır. İkinci aşamada işletme çevresinin araştırılması ve işletmenin tehdit ve fırsatlarının tespit edilmesi, üçüncü aşamada ise çeşitli alternatiflerin göz önünde bulundurulması ve doğru stratejinin seçildiğinden emin olunması bulunmaktadır. Planların, politikaların, kaynakların ve idari yapının strateji ile örtüşmesi dördüncü aşamayı oluştururken, strateji ve uygulamanın işletme hedeflerini karşıladığından emin olunması beşinci ve son aşamadır.

3. İşletme planını inceleme: Analiz sürecinde işletme planını gözden geçirmek önemli bir aşamadır ve stratejik plan ile birlikte ele alınmalıdır. Bu aşamada analiz süreci işletmenin çeşitli fonksiyon ve işlevlerini incelemeyi gerektirir. İşletme, sürekli değişim, sürekli tarama ve uygun eylemlere geçilmesi için doğru bilgiyi elde eden bir mekanizmaya ihtiyaç duymaktadır.

4. Sistemler arasındaki ilişkileri tanımlama ve inceleme: İşletmenin tüm bileşenlerine, altsistemlerine ve bunlar arasındaki ilişkilere karşı bir duyarlılık gerekmektedir.

5. İnceleme kapsamını belirleme: Analizin tamamlanması için gerekli olan araştırma için bir değerlendirme yapılmalıdır.

6. Varsayımları inceleme: Tabloları anlamak için, varsayımları anlaşılmalı ve değerlendirilmelidir.

7. Hazırlama ve sunumu gözden geçirme: Finansal tablolar gözden geçirilmelidir.

Sonuç olarak nitel sonuçlar; muhtemel ilişkilerin, dinamik süreçlerin, sebep ve sonuçların oluşmasında önemli role sahiptir. Bu analiz sürecinin içinde bulunan

analist, işletme ile ilgili detaylı ve içsel bilgiler derlemiş olmaktadır. Ayrıca, niceliksel araştırmaların ortaya çıkaramadığı nitel özelliklerin tespit edilmesi ve değerlendirilmesinde İYFB analiz sürecinde önem teşkil etmektedir (Burns 2000).

5.2.2. Nicel Analiz

Nicel analiz ise dört adımdan oluşmaktadır:

1. Model iyi anlaşılması: Nicel analizde ilk aşama model için bir anlayış geliştirmektir. Bu noktada analiz için bilgisayar programlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Daha sonra model çıktılarını kullanarak doğrulamak amacıyla ilk basit aritmetik testler uygulanmalıdır. Matematiksel doğrulamanın ardından modelin kendisini bazı girdileri değiştirerek test etmek gerekmektedir. Örneğin, bilanço eşitliğinin aynı kalıp kalmadığı tespit edilmelidir.

2. Finansal analiz: Burada ilk aşama kriterlerin ve hedeflerin belirlenmesidir. Bu noktada tarihi veriler, endüstri değerleri ve çeşitli bütçe ve hedefler gibi kaynaklardan faydalanılmaktadır. Bu süreçte, tablolar üzerinde dönemsel hesaplamalar ve testler yapılabilir. Bu şekilde tahmini değerleri ve tutarlılığı ölçme imkanı sağlanır ve önemli bir sapma tespitinde, varsayımların yeniden gözden geçirilmesi ve işletme planlarının incelenmesi sağlanabilir.

3. Ayırıştırma Çözümlemesi: Genel olarak bu analiz iyi bir referans kaynağı olarak kabul edilmektedir. Likidite, Karlılık, Kaldıraç oranı, Borç ödeme gücü ve Etkinlik gibi faktörler arasından bir oran ayırıştırma fonksiyonu olarak seçilir ve beş değişken elde edilir.

4. Değerleme: Günümüzde en yaygın yöntemlerden birisi olan şirket değerlemesinin temelinde gelecekteki vergi sonrası nakit akışlarının bugünkü değeri yer almaktadır. Gelecek değerleri aynı zamanda geleceğe yönelik finansal tablolar için kullanılabilir. Bu yöntemdeki en büyük zorluk faiz oranlarını seçmek ve diğer önemli verileri hesaplamaların dışında bırakmaktır.

5.2.3. Stratejik Kaynakların Analizi

İşletmenin amaç ve hedeflerini oluşturan tüm kaynakların işletme planı içerisinde yer alması önemlidir. Herhangi gerekli bir kaynağın eksikliği o hedefin önemli

olmadığına veya süreçte önemli bir hata olduğuna işaret edebilmektedir. Hedeflerin anlamlı olabilmesi şu kuralların uygulanması gerektirir:

- Hedefler açık, doğrudan ve anlaşılır olmalıdır.
- Hedefler ulaşılabilir olmalıdır.
- Hedefler somut faktörlere dönüştürülebilir olmalıdır.

Bu kurallar içerisinde üçüncüsü ayrı bir önem taşımasına karşın genellikle en çok gözardı edilen olduğu tespit edilmiştir.

2017/1

161

6. DUYARLILIK ANALİZİ

Duyarlılık analizi en önemli yöntemlerden bir tanesi olarak değerlendirilmektedir. GDS 3400 Standardında bu analiz yöntemine gönderme yapılmaktadır. Özellikle varsayımların yüksek derece belirsizlik içeren konular doğrultusunda ne düzeyde duyarlı olduğu, sonuçları ne düzeyde değiştirebileceği yine açıklamalarda yer almalıdır (GDS 3400, 26-c).

İYFB'ler ile ilgili bilinen en temel unsur fiili sonuçlardan farklılık göstereceği gerçeğidir. Bu farklılık daha olumlu veya daha olumsuz olabilir. Duyarlılık analizi birçok çeşitli senaryo oluşturmakta ve işletmenin planlarına göre en iyi, en kötü ve olasılığı yüksek olan tüm senaryoları tespit etmektedir. Duyarlılık analizi nitel, nicel ve stratejik olmak üzere üç adımdan oluşmaktadır (Kopczynski 1996):

Duyarlılık analizi, ülkelerin düzenlediği İYFB üzerine kılavuzların birçok yerinde karşımıza çıkmaktadır. ICAEW (2003), her bir ölçülebilir varsayımda gerçekleşecek yüzdesel değişimlerin toplam nakit akışları üzerindeki etkisini gösteren bir duyarlılık analizinin faydasına değinmektedir. Ayrıca, duyarlılık analizlerinin karşılaştırmalarda da kullanılması önerilmektedir. Ancak kullanıcıların, birden fazla birbiriyle ilişkili belirsizlikler, nitel varsayımlar veya güvenilir olmayan göstergeler bulunuyorsa, analizden anlamlı sonuçlar çıkarmaları mümkün olmayabilir. Bu nedenle, uzun ve karmaşık bilgilerin dipnot ve açıklamalarda yer almamasına dikkat edilmelidir (ICAEW, 2003, 7.22).

Duyarlılık analizinde işletmenin kontrolünde olan ve olmayan faktörler belirlenmelidir. Birçok faktör direkt olarak işletme yönetiminin kontrolünde

olabilmektedir. Bazıları ise direkt faktörlerin etki ve tepkileri ile ortaya çıkmaktadır. Bunun dışında, çok sayıda faktör işletme yönetiminin kontrolünün dışında kalmaktadır. Davey (2001) tarafından açıklanan bu faktörler Tablo 6'da özetlenmektedir.

Tablo 7. İşletme Yönetiminin Kontrolünde Olan ve Olmayan Faktörler

Kontrol Edilebilen Faktörler	Kontrol Edilemeyen Faktörler
Fiyatlama politikası	Hükümet politikaları
Üretim kapasitesi	Enflasyon ve durgunluk
Pazarlama ve reklam politikaları	Döviz kurları
Dağıtım ağı politikası	Vergiler
Araştırma ve geliştirme politikası	Olağanüstü faktörler
	Doğa olayları

Buna göre, duyarlılık hesaplamalarına genel olarak şu örnekler geliştirilebilir:

- Satış cirosunun hacminde bir artış veya azalış
- Satış cirosunda fiyat bazında bir artış veya azalış
- Tahmin veya projekte edilmemiş bir harcamanın ortaya çıkma olasılığı
- Borç finansmanının önemli olduğu durumlarda faiz oranında değişim
- Borçluların ödeme günlerinin uzaması
- Alacaklılara yapılacak ödeme günlerinin kısalması
- Varsayılan enflasyon ve döviz oranlarında değişim

6.1.1. Stokastik Risk Analizi

Davey (2001), İYFB için duyarlılık analizine alternatif olarak stokastik modellerin de bu süreçte uygulanabileceğini önermektedir. Bu modeller arasında en çok bilinen model Monte Carlo Simülasyonu³ olarak ifade edilmekte ve risk analiz sürecinde yaygın olarak kullanılan gelişmiş bir yöntemdir. Stokastik bir yaklaşım tahminlerin değerini bağımsız ve objektif olarak inceleyebilir veya sağlama unsuru olarak görev alabilir. Öncelikli olarak dikkate alınması gereken makul düzeyde değişkenlik

³ Rastgele üretilen sayılardan faydalanılarak istatistiksel simülasyonlar gerçekleştirme yöntemine Monte Carlo Simülasyonu adı verilmektedir (Willmott, 2006).

gösterebilecek ve tahminleri önemli ölçüde etkileyebilecek olan varsayımlardır. Varsayımlar; geçmiş veriler, uzman görüşleri, değişkenin alabileceği tüm değer aralıklarının istatistiksel dağılımı veya değerlerin olasılıkları ile değerlendirilmelidir. İstatistiksel bir dağılım aynı zamanda değişkenin sapma riskini ve riskin özelliklerine göre belirsizliği de dikkate almaya olanak sağlamaktadır. Bazı durumlarda değişkenler birbirleriyle ilişkili unsurlar olarak tespit edilebilir. Bu korelasyonlar mutlaka belirlenmeli ve rakamsal olarak belirtilmelidir. Modelin birçok kez tekrarlanması sonucunda değişkenler için rastgele üretilen birçok değer elde edilecektir. Bu değerler değişkenlere verilen dağılımı ve diğer değişkenlerle olan ilişkilerine göre üretilecektir. Bu durumda, bilgisayar faiz oranlarına yüksek değerler üretirken yatırım getirilerine düşük değerler oluşturamayacaktır. Birden fazla senaryonun üretilmesi ile bu yöntemden fayda sağlanabilmektedir. Özellikle analitik çözümlerin olmadığı durumlarda, bu yöntem ile belli sayıda örneklem üzerinden önemli değerler tespit edilebilmektedir (Cuthbertson ve Nitzsche 2005).

7. SONUÇ

İYFB'nin hazırlanması her zaman karar verme ve takdir etmeyi içerisinde barındırmaktadır. Bu bilgileri hazırlayan ve sorumluluk alan kişiler işletmeyi bir sistemler bütünü olarak kabul edip, kararlarını desteklemek, itinalı ve sağlam bir yöntemle tahmin değerlerini kanıtlamak durumundadır. İleriye yönelik finansal tabloların analiz sürecinin en başından değerlendirme aşamasına kadar meslek mensupları farklı bir bakış açısı ve yaklaşıma sahip olmalarının önemi görülmektedir.

Uygulayıcılara geleceğin denetimi ile ilgili inceleme ve raporlama ilkelerini tanımlamayan GDS 3400 İleriye Yönelik Finansal Bilgilerin İncelenmesi Standardı, bu çalışmanın konusunu oluşturmuştur. Buna göre, standarda yönelik hazırlanan çeşitli kılavuzlar İYFB'nin sınıflandırılması, hazırlanması, raporlanması ve incelenmesi gibi konularda araştırmaya ışık tutmuştur. Ancak genel olarak akademik kaynaklar incelendiğinde, özellikle ileriye yönelik finansal bilgilerin incelenmesi üzerine yapılan çalışmaların yetersiz olduğu gözlenmektedir. Bu nedenle, uluslararası denetim ve güvence sözleşmeleri standartları çerçevesinde ileriye yönelik finansal bilgilerin denetimi ile ilgili akademik çalışmalara gereksinimin olduğu açıktır.

KAYNAKÇA

- AICPA. 2009. Prospective Financial Information: with Conforming Changes as of March 1, 2009. New York: AICPA.
- AICPA. 2013. Report of the Special Committee on Assurance Services (The Elliott Report).
<http://www.aicpa.org/InterestAreas/FRC/AssuranceAdvisoryServices/Pages/AssuranceServicesCD.aspx> (Erişim Tarihi: 23.03.2013).
- Arens, A. A., Randal J. E. ve Mark, S. B. 2006. Auditing and Assurance Services: An Integrated Approach, Prentice Hall.
- ASIC. 2011. Regulatory Guide 170: Prospective Financial Information, ASIC.
<http://download.asic.gov.au/media/1240943/rg170-010411.pdf> (Erişim Tarihi: 11.05.2011).
- Burns, R. B. 2000. Introduction to Research Methods, Fourth Edition, Sage Publications.
- Cuthbertson, K., ve Nitzsche, D. 2005. Quantitative Financial Economics: Stocks, Bonds and Foreign Exchange, John Wiley & Sons.
- Davey, A. 2001. Working with Prospective Financial Information, Corporate Finance Guideline, London : ICAEW Corporate Finance Faculty 23: 1-15.
- ICAEW. 2003. Prospective Financial Information - Guidance for UK Directors, London: ICAEW. <https://www.icaew.com/-/media/corporate/files/technical/financial-reporting/information-for-better-markets/ifbm/pfi.ashx> (Erişim Tarihi: 25.04.2011).
- IFAC. 2012. International Standard on Assurance Engagements (ISAE) 3400
<http://www.ifac.org/system/files/downloads/b013-2010-iaasb-handbook-isae-3400.pdf> (Erişim Tarihi: 25.04.2011).
- Jauch, L. R., & Glueck, W. F. 1988. Business Policy and Strategic Management, Singapore: McGraw-Hill, Fifth Edition.

NZICA. 1996. Financial Reporting Standard (FRS) No. 29, New Zealand Institute of Chartered Accountants. <https://www.ipsasb.org/system/files/meetings/files/0308.pdf> (Erişim Tarihi: 25.04.2011).

KGK. 2014. GDS 3400 İleriye Yönelik Finansal Bilgilerin İncelenmesi. Türkiye Denetim Standartları, https://www.kgk.gov.tr/contents/files/BDS/GDS_3400.pdf (Erişim Tarihi: 18.10.2016).

Kopczynski, F. J. 1996. Prospective Financial Statement Analysis, John Wiley and Sons, Inc.